

מפלגת ה"בעת" במבחן המציאות

סא"ל ג. אבי-דן

ברוח חילונית ולא ברוח של "שיבה למורשת האיסלאם". אמנם, ללא איחוד אין קדמה, אולם — ללא סוציאליזם אין אחדות.

להלן — עיקרי תורתו של ה"בעת", שהיא בעיקר יצירתו של מישל עפלך*:

● הערבים הם "אומה אחת בעלת שליחות נצחית" של מתן משטר צדק לעולם כולו; הפעולה לאיחודם המעשי היא מצוה ראשונית. איחוד זה יכול להתגשם רק בעזרת המוני העם, המשתחררים מהמורשה הנפסדת של כוחות הפרוד: האימפריאליזם — מבחון, והפרוד המשפחתי, העדתי, הדתי, הסוציאלי והאזורי — מבפנים. כוחות הפרוד מיוצגים על-ידי השכבות השליטות — הפיאודליות והרכושניות. האיחוד מחייב, איפוא, מהפכה כוללת ועמוקה שתסלק שכבות אלה מן השלטון, תעקור מן השורש את גורמי הפרוד המיוצגים

תמונת-שער של בטאון סורי מפארת את הפרכת ה-8 במרס, אשר "באה להגשים את שאיפות-היסוד של הבעת".

על-ידיהן ותשליט את העם על גורלו. בכך יושגו לא רק האיחוד אלא גם אחדות מלאה, שאליה נוטים ממילא המוני העם. אחדות זו היא האידיאל האחד; החרות והמשטר השורי יוני-הסוציאליסטי הם האידיאלים האחרים, אשר אלה ואלה,

* ראה — "מפלגת התחיה הערבית הסוציאליסטית" — תולדותיה ורעיונותיה, מאת יצחק אורון, "המזרח החדש" 4/59.

"מפלגת התחיה הערבית הסוציאליסטית" (ה"בעת") נוסדה בתור "מפלגת התחיה הערבית" ב-1940 על-ידי מישל עפלך וצלאח-אדי-דין ביטאר. משנת-מזגה ב-1954 עם מפלגתו "הסו-ציאליסטית-הערבית" של אכרם חוראני — קיבלה את שמה הנוכחי, הביאה להפלת המשטר ששלט אז בסוריה, משטר שישפלי, הגבירה כוחה והיתה הגורם המדיני העיקרי בהקמת האיחוד המצרי-הסורי ב-1958. בעקבות כך, התאכזבו מנהיגיה מדרכי השליטה המצריות ופרשו בסוף 1959 מהשתתפות בשלטון.

פרט לקומוניסטים, מפלגת ה"בעת" הנה היחידה במזרח-התיכון כיום, החורגת מגבולות מדינה אחת וממסגרות חבר-תיות סגורות בהקימה ברית בין משכילים, פועלים ועובדי-אדמה. למפלגה סניפים בסוריה, לבנון, ירדן, כונית, עיראק, סעודיה, תימן ולוב. אוהדיה מצויים גם במצרים ובארצות ה"מגרב" של צפון-אפריקה.

בעשור האחרון נרקמה מסכת של יחסי-גומלין בין ה"בעת" לבין המשטר הנאצרי, בין הצרופים של "אידיאולוגיה — ללא-שלטון" מזה, ו"שלטון — ללא-אידיאולוגיה" מזה. העובדה כי רבים ממונחיו של הנאצריזם "נלקחו" מתורת ה"בעת" מק-שה על ראית הדברים לאשורם: בזירה הערבית משמשים כיום מלים ומונחים זהים לחיפוי על הבדלי גישה עמוקים; ודיינו להזכיר את המונח "איחוד"...

מאז אביב 1963, עם עלות ה"בעת" לשלטון בעיראק ובסוריה, הגיעו יחסים אלה למשבר חדש — וחמור מקודמיו: מצד אחד הועמד ה"בעת" במבחן המציאות, השליטה המע-שית; ולעומת זאת חייב המשטר הנאצרי להתחשב זו הפעם הראשונה ב"בעת" כבאתגר רציני, כיון שמאחוריו ניצבת עצמתן של שתי מדינות. מצב-דברים זה מביא למתיחות הקיימת כיום בקרב "המחנה המשתחרר" שבעולם הערבי.

תורת ה"בעת"

מפלגת ה"בעת" היתה מן הראשונות שדגלה ברעיון — אשר מאז הפך לנחלת-הכלל בעולם. האפור-אסיאתי המתפתח — כי שחרור לאומי הנו תהליך של תחיה ("בעת") מדינית וחברתית כאחד. לפיכך מצויים שני יסודות בתורתה: הלא-מני והחברתי המשתלבים זה בזה.

היסוד הלאומני מבטא את מאוייהם של "המונים" (הגדרה סוציולוגית החביבה על ה"בעת") המדוכאים דיכוי לאומי ומעמדי על-ידי שלטון זר או מתנכר. זאת מכיון שהלאומנות, הגורסת איחוד הערבים, הנה כנראה הרעיון היחיד המקובל על רוב-רובו של הציבור הערבי.

היסוד החברתי, משמעותו לגבי התחיה הערבית היא הת-חדשותן ותיקונן של מסגרות חברתיות קפואות ומיושנות —

אכראם חוראני

רחשויות שהביאו לפרוק נקטו הם בעמדה פאסיבית, השאיר הדבר משקע של אשמה בקרב חלק מהם.

הפרוק הביא, בין היתר, לפי לוג המפלגה לשני מרכיביה משכבר: פלג של חוראני ופלג של עפלק.

אכראם חוראני, המנהיג — איש המעשה ואף אופורטוניסט, ה' מוסלמי יוצא עיר-השדה — תמך בפרוק, בגרסו כי "אין איחוד עם הדיקטטורה" וכי לקראת איחוד מחודש דרושה פעולה חינוכית ממושכת. מר-

בית הדרג הראשון של הנהגתה המדינית של המפלגה עברה לצד חוראני, אשר השתתף מעשית בשלטון ה"בדלני" שקם בסוריה ואשר יצא במסע-תעמולה נמרץ נגד עבד-אנ-נאצר. בהמשך ההתפתחות נאלץ פלג זה לותר על השם ה"בעת", שרצה ליטול לעצמו.

מישל עפלק — האידיאולוג והמורה הנוצרי מדמשק, אליו הצטרף לאחר היסוס-מה ביטאר — טען לעומת זאת כי אף שגיאותיו של עבד-אנ-נאצר אינן מצדיקות את הפרוק, באשר האיחוד הערבי (שלדעתו לא יתכן בלעדי מצרים) מהווה את זכות קיומה של המפלגה. לכן חתר עפלק לחידוש האיחוד, אם-כי נראה שלמד כמה מלקחיו המרים. אנשי-השורה במפ-לגה תמכו בו — והיוו אופוזיציה תקיפה למשטר הבדלני, עד שמיגררוהו.

כאן עלינו לעמוד על השוני המהותי שבין ההפיכות בסוריה ובעיראק, שוני הנובע מן ההבדלים בין מפלגות ה"בעת" העיראקית והסורית.

הפיכת ה-8 בפברואר בעיראק היתה מעשה ה"בעת" העיראקי, אשר נתחשל בשנות רדיפה אכזרית והפך מאגודת-חובבים לתנועת-מחתרת מגובשת, בעלת הנהגה צעירה שחונת כה ל"אסכולה בריטית" (אשר, להבדיל מחניכי רוח ה"סורבון" שבקרב עמיתה בסוריה, קלטה לא-מעט מאוירתה הפרגמטית של אסכולה זו). מכאן שהמפלגה היתה ליותר מעשית, ליותר מאורגנת. היא ריכזה סביבה חוג-קצינים, אותו העמידה בעמדת-מפתח בצבא לאחר ההפיכה, עת גם ארגנה את חבריה ב"משמר הלאומני"*. חוג-הקצינים וה"משמר" מהווים למעשה את משען שלטונו של ה"בעת" בעיראק.

לעומת זאת היתה המפלגה הסורית (הפלג של עפלק) חלשה, רכרוכית (ראשיה לא נרדפו אלא נהנו אף מהתחשבות אישית מידי השלטון) וחסרת תמיכה המונית.

הפיכת ה-8 במרס בסוריה היתה הפיכה צבאית, שניתן לה צביון בעתי-עלידי מבצעה, אשר ראו בכך את הברירה המדינית היחידה הפתוחה לפנייהם: המשטר ה"בדלני" בסוריה, אף שלא רצה בבידודה של המדינה משכנותיה לא היה מסוגל למנוע בעדה (ובמיוחד — לאחר ההפיכה בעיראק) —

* "חרס קאי-מי", כלומר משמר שתפקידו משטרתי-פוליטי בניגוד ל"חרס וטיני" שהנו מעין "משמר מולדת" — כלומר כוח-עזר צבאי.

יוגשמו באומה המאוחדת. הסוציאליזם הוא משטר מחויב המציאות, מפני שהעם לא יירתם למאבק הלאומי אלא באם ישתכנע כי מאבק זה יספק את מאוייו החברתיים-כלכליים הצודקים — והסוציאליזם הנו המשטר היחיד שיוכל להגשים זאת.

● העם חייב להתגבר על מחלות החברה ולהשתחרר ממסורת נפסדות. בכדי לעלות על דרך הישר, זקוק העם להדרכה ולהנהגה; וזהו תפקיד המפלגה, המשמשת חלוץ העובר לפני העם. כאשר יצטרף כל העם בהכרה מלאה אל שורותיה, יתגשם עולם שכולו טוב.

● "הלאומנות היא אמת נצחית, ואינה שלב היסטורי". לססמה זו גון אפולוגטי מובהק, לגבי הקומוניזם ולגבי האיסלאם. אם הלאומנות היא הערך הנצחי, הרי כל יתר הערכים אינם אלא זמניים. הקומוניזם אינו אלא הפנים החדשות של הלאומנות הרוסית, כשם שהאיסלאם הוא דמות-העבר של הלאומנות הערבית. לא האיסלאם עיצב את הערבים כי אם הערבים עיצבו את האיסלאם: גאון-הלאום הערבי התגלם בעבר באיסלאם, וזה הוליד את האחדות והסולידריות של האומה. כיום רעיון-הקסם היחיד היכול להניע את מיתרי לבם של הערבים הוא הלאומנות.

● הסוציאליזם של מפלגת ה"בעת" הוא הדרך להאדרת האומה הערבית. אין הוא ערך בפני עצמו ואין לו אופי של נצחיות, אלא הוא אחד מבין משטרים כלכליים רבים שעברו על האנושות. בנסיבות הקיימות אין בנמצא משטר מתאים אחר.

● לפי תפיסתו של עפלק אין האחדות הערבית שאיפה מדינית גרידא. חיוניותה של האחדות נובעת לדידו מהיותה תנאי בלי-עבור לתיקון העצמי של הערבים בכל שטחי החיים, כשם שהפרוד לבדו הוא הסיבה לכל תחלואיהם. מפ-לגת התחיה האמינה מראשיתה, אומר עפלק, כי פתרון בעיור תיהם החיוניות של הערבים יתכן רק במסגרת אחדות האומה הערבית, ורק בה ניתן להגשים את החרות במובנה האמתי ואת הסוציאליזם. "האחדות הערבית... תברא את הערבים מחדש", והשליחות הערבית לא תקום אלא בתוך האחדות.

שתי נקודות-תורפה לתורה זו: ראשית, נעשה כאן נסיון להעביר לעולם הערבי תערובת של ערכים הלקוחים ממורשתה החילונית של אירופה, בעוד תרבותו המסורתית של העולם הערבי היא דתית — מוסלמית ונוצרית. שנית, החבר-רה הערבית זקוקה אמנם למשטר כלכלי-חברתי חדש; אולם בענין זה מציעה מפלגת ה"בעת" מעט מזעיר. בכך טמונה אחת מחולשותיה לעומת הקומוניסטים — ואף לעומת המשטר הנאצרי (שכבר הגשים בארצו הרבה ממה שהוא מכנה בשם "סוציאליזם ערבי" — והרואה בה מפלגה "קדם-מהפכנית").

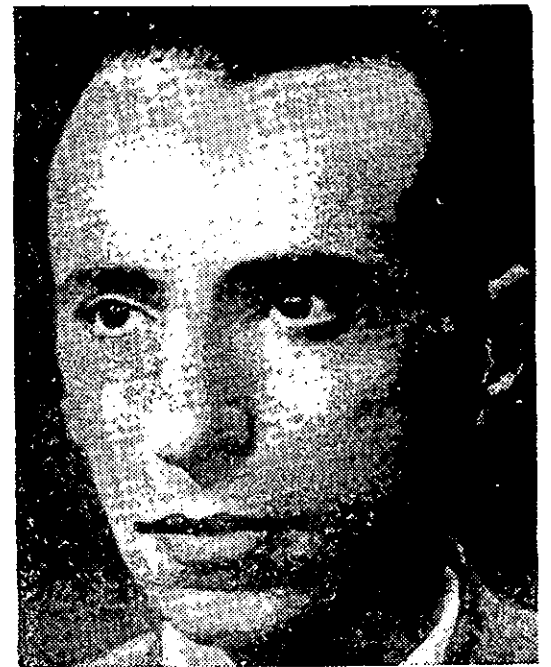
ה"בעת" מאז פרוק קע"מ

פרוקה של קע"מ היה זעזוע עמוק בעולמם הרוחני של הלאומנים הערבים בכלל ושל האידיאולוגים הבעתיים בפרט; ובעיקר — בגלל הקלות בה בוצע הדבר. על-אף שבסוף 1959 פרשו מנהיגי המפלגה מהשלטון הקע"מי ובעת-ההת-

וכך ערער את בטחוננו העצמי של הצבא. ה"בעת" לעומת זאת שהיה מתמיד מפלגה בעלת מגמות ערביות כוללות ובעלת סניפים ברוב ארצות-ערב, שלט עתה בעיראק השכנה והבטיח לשמש מוצא חדש לתוך העולם-הערבי ה"משוחרר". נוסף לכך היותה תורת ה"בעת" מגן אידיאולוגי "איחודי" מפני נסיונות נאצריים צפויים לחדש את האיחוד הקע"מי.

מבחן השלטון

עלינו של ה"בעת" לשלטון בעיראק — ובמידה פחותה, עלינו זו בסוריה — העמידה את המפלגה בפעם הראשונה במבחן הגשמתם של רעיונות עפלק. הבעיה היתה: הניתן להשאר נאמנים לתורת האיחוד — ובאותה עת גם לשאת באחריות המעשית לבע-יותיהן הפנימיות של שתי מדינות? כן, במציאות המדינית החדשה עלה מחדש הרצון להגשים איחוד ערבי. רעיון זה קיבל משנה-תוקף נורח חולשת ה"בעת" ה"סורי, והלחצים הפנימיים בשתי המדינות גם יחד. אך בעוד שבעבר תמכה המפלגה בסממת האיחוד המלא, הרי לאור הלך-חיים שהופקו מכשלון קע"מ ומפורקה החלה הנהגת ה"בעת" דוגלת

מישל עפלק

ב"איחוד על יסודות איתנים", המתחשב בתנאי-ההתפתחות החברתיים והכלכליים של המדינות הערביות השונות. כן התנגדה המפלגה למשטר רודני, בו מכריע אדם יחיד (דהיינו — עבד-אנ-נאצר). גישה זו הביאה למסקנה כי לא יתכן כיום איחוד מלא אלא פדרציה; וגם זו דורשת הכנת-קרקע מתאימה. לפי גרסת ה"בעת" כיום, "איחוד" פרושו למעשה פדרציה רופפת, המחייבת מבחינה מעשית את המדינות החברות בה בבעיות-בטחון ובעיות-חוץ, אך אינה משתפת אותן באחריות לבעיות-הפנים של כל אחת מהן. גישה זו, שהיא פרגמטית ביסודה, נובעת מתוך ידיעת ה"בעת" כי אין להקים איחוד בר-קיימא ללא שיתופה של מצרים ומתוך הרצון לסייג, בתוך מסגרת מוגדרת, את שאיפותיה של מצרים להגמוניה. כך שאף ה"בעת" לצמצם את אפשרויות החיכוך וההתפוצצות בדרך לאיחוד המיוחל.

ואמנם ב"אמנת קהיר" משתקפות הסתייגויות אלה בברור. כיום ברור לחלוטין כי ה"מפגש" עם עבד-אנ-נאצר הבהיר לראשי המפלגה כי יקשה עליהם מאוד להתפשר עמו: כבעבר, לא היה עבד-אנ-נאצר מוכן לסבול מתחרים — ולא כל שכן מתחרים מאורגנים, שכבר נתנסה בהם בעבר. מכאן הסיקו מנהיגי ה"בעת" בעיראק ובסוריה כי בעיתם העיקרית הנה שלטונית: להחזיק בשלטון ולהתחזק. הגדיר זאת אחד הפעילים הסוריים: ה"בעת" איתן בהחלטתו לשאת בשלטון בעיראק ובסוריה במסגרת הפדרציה... ה"בעת" רוצה להיות המפלגה השלטת בארצות אלה ולא מפלגת השליט.

בהתאם לכך ניגש ה"בעת" העיראקי — ועוד לפני סיכום הדיונים על הפדרציה — לחזק את ארגונו ושליטתו; במעשיותו זו שימש מופת ועזר לעמיתיו הסוריים. אלה נתנו עדיפות עליונה לחיזוק המפלגה ולארגונה, כדי שתוכל לעמוד מול מתנגדיה — אנשי המשטר הישן ופרו-נאצריים; ומול שותפיה — קציני צבא שאפתניים.

בנתנו קדימה מוחלטת לביצור המפלגה ולביסוס שלטונה בתוך המדינות, מצא ה"בעת" את עצמו בסתירה, כביכול, לאידיאולוגיה שלו; ובעיקר — בענין האיחוד הערבי, שהנו רעיון-יסוד במצעו. סתירה זו בין אידיאולוגיה לבין ביצוע קיימת בשטח הפנימי והבין-ערבי כאחד.

בשטח הבין-ערבי נעוצה הסתירה במערכת היחסים שבין ה"בעת" למשטר הנאצרי. בסופו-של-דבר, אין בין השניים חילוקי-דעות אידיאולוגיים ממשיים. אולם ה"בעת" — הדבק בקיומו המפלגתי הנפרד והמדגיש בעקב שלטונו בשתי המדינות את האינטרסים המקומיים המיוחדים להן — כופר על-ידי כך מראש במנהיגותו הכוללת של עבד-אנ-נאצר. בנסיבות הקיימות, פרושה של כפירה זו הוא מניעת הגשמתו של האיחוד המיוחל, באשר עבד-אנ-נאצר ראה כתנאי מוקדם לאיחוד כי המפלגה תיטמע ב"חזית איחודית"; וכשלב ראשון שלו — את חידוש האיחוד הקע"מי המפורק; דברים שמשמעותם לגבי ה"בעת" הנה חיסול מפלגתם ושלטונם. לא זו בלבד שה"בעת" מסרב להיכנע לעבד-אנ-נאצר אלא שבחיפוי סממת "הגשמת האיחוד המשולש", ובסתירה להתנגדותו המוצהרת ל"צירים" דו-צדדיים, פועל הוא למעשה להידוק יחסי סוריה עם עיראק.

בזירה הפנימית רחוק ה"בעת" מלהגשים את הדמוקרטיה ואת הסוציאליזם שבמצעו. מאבקו בנאצריזם מבוצע עד עתה בעיקר בזירה זו.

נסקור, איפוא, את מעשי ה"בעת" בעיראק ובסוריה לאחר חתימת "אמנת-קהיר".

בעיראק פועל ה"בעת", כאמור, לביסוסו על-ידי דיכוי אכזרי של מתנגדיו. ראשית חוסל חלקה הגדול של המפלגה הקומוניסטית, שהיתה בתקופת קאסם מאויביו הרצחניים ביותר של ה"בעת". לאחר-מכן בודדו ודוכאו הגופים הפרו-נאצריים, שהואשמו ב"קשר". במקביל, הוחל בנסיון לפתור את בעית הכורדים, תחילה על-ידי מו"מ; וכשנתברר כי הפשרה הנה בלתי-אפשרית — על-ידי נסיון צבאי מרוכז למוטט את התנגדותם. בדרך זו הרחיק המשטר ה"בעתי" מעליו יסודות רבים שעשויים היו לתמוך בו — ואף האיט את הפעילות הכלכלית בתוך המדינה. דבר זה אילץ את המפלגה להימנע מכל צעד "סוציאליסטי" ואף לעודד את גורמי המשק הפרטיים, כולל הזרים.

בסיכום, שולט ה"בעת" בעיראק ביד חזקה, אך שלטונו רחוק מיציבות.

גם בסוריה הוכיחה המפלגה כי אינה נכונה, למעשה, לקיים שיוון עם היסודות ה"איחודיים" האחרים. תחילה פוזרה הקבוצה הפרו-נאצרית בצבא וראשיה הורחקו; לאחר-מכן הופרה ההבטחה לשתף את הפרו-נאצריים בשלטון, והשרים שיצגו אותם "התפוטרו".

לאחר שנכשל הנסיון לצרף מחדש את הפרו-נאצריים לממשלה על-ידי פיתויים במשרות, תוך דחית שאיפתם להשתלטות או

זלאטק אדאמ'וויץ ביטאר

בעית הכורדים בעיראק ובעית יותיה החברתיות-כלכליות של סוריה. מובן כי בידי "הבעת" מצור יים גם יתרונות:

◆ עצם היותו בשלטון בשתי המדינות.

◆ היותו אתגר לעבד-אנ-נאצר, החייב בפעם הראשונה מזה 10 שנים להתמודד עם גורם ערבי "מתקדם", העשוי — על אף סתירותיו הרעיוניות — לסכנו אף

במצרים (וכבר היו מעשים בכיוון זה גם במצרים וגם בתימן).

◆ עמידתו המוצלחת עד כה מול עבד-אנ-נאצר, דבר שליכד סביבו את כל אלה הנכונים להעדיפו על-פני משטר נאצרי ותוך כשרון תכסיסי מעולה.

◆ עלית של קבוצת-מנהיגים צעירה, בעיקר בעיראק, שאינה נרתעת מסיכונים ומהכרעות — ולא בדרך האלימות. במצב זה נוקטת המפלגה בסוריה ובעיראק במדיניות בת שתי פנים:

מצד אחד מוסיפה היא להדגיש בכל דרך אפשרית את דב-קותה ב"אמנת-קהיר" ואת נכונותה להגשים הלכה למעשה את ה"איחוד המשולש". בדרך זו שואפת היא למנוע מהמצרים את האפשרות להציגה כאשמה בשבירת ההסכם — האשמה בעלת משקל אמוציונאלי רב בקרב הערבים. יתרה מזאת: המפלגה שואפת בתכסיסה לגולל האשמה זו על עבד-אנ-נאצר בנסותה להביאו לידי כך שיעשה הוא את מעשה ה"שבירה".

מצד שני פועלת המפלגה לביסוסה-היא בדרכים שתארנו, תוך הידוק הולך וגובר של שיתוף-הפעולה בין המדינות, סוריה ועיראק, בכל השטחים — באשר ברור להנהגה כי גורלות שני המשטרים הבעתיים תלויים זה בזה.

לסיכום

המציאות הערבית של ימינו מיוצגת נאמנה בסתירותיו הרעיוניות-פנימיות של ה"בעת". במציאות ערבית זו נא-בקים כיום שני כוחות, החוצים גם את נפשו של כל ערבי חושב: מצד אחד — השאיפה, האידיאליסטית, לאחדות; ומצד שני — הרצון, התומרני בדרך-כלל, לקיים את המסגרות המדיניות-האזוריות העצמאיות, ההולכות ומתגבשות מאז נקבעו גבולותיהן במלחה"ע הראשונה. במקביל, לא פסחה על ארצות-ערב גם המהפכה החברתית-כלכלית, העוברת על כלל העולם המתפתח. קריאת ההמונים ל"סוציאליזם" מבטאת אמונה כי על-ידי הקמת משק מתוכנן ומבוקר יוכלו הכל ליהנות במהרה מהשגיי המאה ה-20, ולהטיב מצבם. עם זאת, עלול שיפור ממשי במצבן של שכבות רחבות להביא גם לידי אי-רצון מצדם להסתכן בנסיונות של "סוציאליזם" נוסח המשטר הנאצרי.

להשפעה רבה — קמה בסוריה הממשלה הנוכחית שהנה ברית בין ה"בעת" לצבא. ברית זו אילצה את הפרו-מצריים לערוך בדק בית ולהתארגן לקראת הבאות. במקביל מוקם והולך גם בסוריה "משמר לאומני", העשוי להוות משקל-נגד מטעם המפלגה לאותם קצינים שיתכן ורואים בה שותף ארעי בלבד לשלטונם. מאבקו האנטי-נאצרי של ה"בעת" בתוך סוריה מחייבו שלא להתעלם גם מיסודות בעלי אינטרסים דומים. לכן, עדים אנו שבמקביל ל"נידוים האזרחי" של ראשי המשטר "הבדלני" — למעשה אין המשטר פוגע בהם לרעה. הדברים אמורים הן לגבי השכבות הכלכליות שתמכו במשטר "הישן" והן לגבי תומכי אכראם חוראני. על-אף הפילוג החמור שבקרב ה"בעת" — בין אנשי עפלק לאנשי חוראני — נראה שבסוגית מניעתה של השתלטות מצרית (או פרו-נאצרית) משתפים הם פעולה ביניהם.

מאזנו של ה"בעת"

מבחנו של ה"בעת" כיום איננו ביכולתו להגשים את תורת עפלק כי אם ביכולתו לקיים את שלטונו בסוריה ובעיראק. בדרכו זו עומדים מכשולים רבים, הן פנימיים — והן חיצוניים. הנובעים מהנסיבות הגיאוגרפיות והלאומיות בהן הוא פועל. המכשולים הפנימיים הם:

● במשך שנות קיומו לא הצליח ה"בעת" להצמיח מנהיגות שתתקבל על דעת-הקהל הלאומנית הערבית. עפלק הוא מלמד ואינו נביא; וודאי שאישיותו חסרה את הדינאמיות והמעוף המשולבים ביכולת ביצוע, אשר הופכים אדם למנהיג-עם. ואילו ראשי המפלגה האחרים הנם עסקנים פוליטיים בלבד.

● לכן נזקק ה"בעת", עם עלותו לשלטון "להכשרו" של המנהיג הערבי (בו הכיר גם בעבר) לכך שאומנם הנו מפלגה לאומנית-איחודית. אולם, משמאנה המפלגה להישלט על-ידי נאצר — נטל זה את ה"הכשר" והציגה כ"בוגדת".

● עד היום צר בסיסה הארגוני של המפלגה והיא מקובלת רק על עלית אינטלקטואלית ו"מעין-אינטלקטואלית" — מבלי שתהיה לה תמיכה המונית. רק עתה, בהיותה בשלטון, מנסה המפלגה להרחיב בסיס זה. המכשולים החיצוניים הם:

● נסיונותיו התמידים של המשטר הנאצרי, מסיבות ה-מחויבות על-ידי הגיונו-הוא, למוטט את ה"בעת" — בעשותו זאת על-ידי נקיטה בכל מכלול האמצעים של הלוחמה-המדינית החדשה, ותוך הכרה מלאה ואינטימית של היריב, על חול-שותיו. העובדה כי מול חוסר הנסיון המעשי של ה"בעת" עומדות 10 שנות שלטון נאצרי יציב, במדינה הערבית הגדולה ביותר, הנה בעלת משקל רב בהצגת הדברים על-ידי המצרים במישור הבין-ערבי והעולמי כאחד.

● מציאות זו מחייבת את מנהיגי ה"בעת" להתגונן על-ידי נקיטה בעמדה אנטי-נאצרית, "בדלנית" למעשה, שפרושה קירוב — ולו גם חשאי — של יסודות אנטי-נאצריים בדלניים, תוך סתירת התורה האיחודית, דבר הנותן בידי היריב את הטיעונים הנובעים טבעית ממצב זה.

● בעיות-הפנים החמורות במדינות שבשליטת ה"בעת" —

דוגמה מוחשית להערכתו זו של מצבו נתן ה"בעת" בחדשו את המלחמה בכורדים, אותה הפך למעשה למערכה על עתיד שלטונו. תבוסה במאבק זה עשויה למוטט את משטר ה"בעת", כפי שמוטטה את משטרו של קאסם, ואף ההשפעה על המשטר הסורי תהיה דומה. לעומת זאת נצחון על הכורדים עשוי לחזק בהרבה את השליטים הנוכחיים בבגדאד ובדמשק, בהפגינו את יכולתם לפתור בעיות, ולו גם בכוח הזרוע, הן כלפי פנים והן כלפי היריב העיקרי — עבד-אנ-נאצר.

דרכה של מפלגת ה"בעת" לשלטון היתה ארוכה מאוד. קרוב ל-30 שנה עברו מאז הגו שני סטודנטים, עפלק וביטאר, את הקמתה. תמורות רבות שינו מאז את פני העולם-הערבי. ועתה עומדת המפלגה בפעם הראשונה במבחן המדיני העליון — מבחן השלטון, כשרבים המכשולים והיריבים ממולה.

היעמוד ה"בעת" במבחן זה?

מכל מקום, מפלגת ה"בעת" שואפת כיום להחזיק בשלטון — ולא לחזור על התפרקותה לה הסכימה בפוזיות ב-1958. לכן חלה בה ההתפתחות הטבעית של הסתגלות למציאות המדינית הנתונה, התפתחות המחייבת גיבוש-מחדש של תורת המפלגה בתחומי מדיניות הפנים והחוץ. דוגמה לכך הנו הקו בו נקטה המפלגה להעדיף את האינטרסים העצמאיים המשותפים לסוריה ולעיראק על-פני כל שיקול אחר — ולו אידיאולוגי-איחודי.

סיכויי המפלגה טמונים כיום בכושר הסתגלותה וביכולתה לגבש מנהיגות צעירה ומעשית, שתאפשר לה להתארגן ולהרחיב את בסיסה העממי.

הסכנה העיקרית ל"בעת" טמונה באי-פתרון של בעיות-הפנים של סוריה ועיראק. דבר זה יביא ללא ספק לאכזבות ולתמורות שלטוניות בתוך ארצות אלו. במקביל עשוי לגבור בהן שוב משקל הנאצריזם.

למול נשק כימי ורדיולוגי

מגן ללוחם - כיצד?

קבוצות מתנדבים נדרשות מדי חודש-בחודשו לצורך הניסויים המורכבים השונים, ולעיתים רבי-סיכון, המתנהלים בהתמדה ב"מרכז-הכימי" של צבא-ארה"ב. שטחיהם רבים — אך דגש מיוחד הושם ביכולת העמידה בפני אמצעי-לחימה כימיים או רדיולוגיים, כולל כל זיהום רדיו-אקטיבי של האויר או של העצמים, בין שהוא נגרם ע"י פיצוץ גרעיני ובין ע"י שימוש באמצעי-פגיעה אחרים. החיילים המתנדבים עוברים בדיקה-רפואית חמורה וחייבים לעמוד אחר-כך בניסויים הכרוכים תכופות במבחן גופני — ואף נפשי — קשה. את המסיכה M-17 (המגינה מפני גזים, הרעלה כימית ופגיעה רדיולוגית) בוחנים בכל התנאים והמצבים האפשריים של הפעלת חיילים בחזית — ואף בתנאים ארקטיים, טרופיים או מדבריים. יש בין מסיכות אלו אף דגמים המצוידים ב"שפופרות-שתיה", המחוברות אל מעין-מימיות שמתוכן יכולים החיילים, "למצוץ" מזון-נוזלי ומי-שתיה. דרך אחרת לאכילה היא, "להשחיל" את הראש ואת הידים דרך פתחים, "בעלי-שרוויל" אל תוך אוהל אטום, מצויד במסנני-אויר משוכללים. התצלום העליון מציג חייל לבוש בגדי-מגן ומסיכה; בתצלום למטה נראים חיילים מספר — מתוך קבוצה שנגזר עליה לחיות בתנאים כאלה באיזור, "מזוהם" עד לשלושה ימים — כשהם מקבלים ארוחתם, בעוד חבריהם עונדי-המסיכות (הנראים דרך "חלון" שקוף) ממתנינים בחוץ לתורם.

